

ΤΟ ΕΥΜΕΤΑΒΟΛΟΝ ΤΟΥ ΜΑΡΤΙΟΥ
ΛΑΪΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΙΦΝΙΩΝ

Τὸν φυσικώτατον καὶ ἀπλούστατον λόγον τοῦ εὐμεταβόλου τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα, τὴν ἰσημερίαν δηλονότι, μὴ δυνάμενοι νὰ γνωρίζωσιν οἱ πρόγονοί μας πολλάς ἐπλάσαν διὰ τῆς φαντασίας των αἰτίας, τὰς ὁποίας διατυποῦσιν εἴτε εἰς ἀποφθέγματα εἴτε εἰς παραδόσεις ἀρκούντως περιέργους καὶ χαρακτηριστικὰς διὰ τὸ εὐφάνταστον τοῦ Ἑλλήνος καὶ διὰ τὴν ἐφευρετικότητά του ἐν τῇ λύσει ζητημάτων ἀνωτέρων τῶν δυνάμεων καὶ τῶν γνώσεών του.

α') Ἡ οἰνοποσία.

Οἱ μῆνες τὸν παλὶό καιρὸ — διηγοῦνται οἱ Σίφνιοι — μαζεύτηκαν μιὰ μέρα γιὰ νὰ σκεφτοῦν, πῶς θὰ τὰ καταφέρουν νὰ διώχνουν τὸ σεκλέτι τους. Πολλὰ εἶπανε τὸ συναμεταξύ τους ὅσο ποῦ στὸ τέλος ἐβγάλανε βουλὴ νὰ βάλῃ καθέννας τους τὸ μερδικό τους καὶ νὰ ἀγοράσουν ἓνα μεγάλο βουτσί καὶ νὰ τὸ γεμίσουν κρασί γιὰ νὰ ἄχουν νὰ πίνουν. Τὸ κρασί ἔφτασε στ' ἀρχοντικό τους καὶ τώρα πιά ἔμενε ν' ἀποφασίσουν γιὰ τὴ σφῆνα· ἔδω οἱ μῆνες ἐμαλώσανε, γιατί καθ' ἓνας ἤθελε νὰ βάλῃ τὴ σφῆνά του ἀπὸν ἀπάνω· ὁ Μάρτις ὁμως ἤξερε τὴ δουλειά του καλύτερα ἀπ' ὅλους.

— Ἀδέρφια, σταθῆτε, τοὺς λέει, ἐγὼ δέχομαι νὰ μπῇ ἡ σφῆνά μου στὸν πάτο τοῦ βουτσιοῦ. Ὅλοι χαρούμενοι ἐδέχτηκαν τὴ γνώμη τοῦ Μάρτι· κ' ἔτσι γλυτώσανε ἀπὸ τὸν καυγᾶ. Ὁ Μάρτις ἀπὸ τότε εἶναι πάντα σκυμμένος κάτω ἀπὸ τὴ σφῆνα τοῦ βουτσιοῦ καὶ πίνει ἀδιάκοπα κρασί χωρὶς νὰ τελειώνῃ, γιατί κ' ἡ τελευταία στάλα τοῦ βουτσιοῦ εἶναι δικιά του. Πίνει καὶ μεθοκοπᾷ κάθε μέρα, ὅταν εἶναι ἡ βασιλεία του, καὶ μέσα στὸ μεθύσι του ξεχνᾷ νὰ καπιστρώσῃ¹ τοὺς καιροὺς του καὶ γι' αὐτὸ ποτὲ τὸ Μάρτι δὲν βαστοῦνε στρωτοὶ ἀνέμοι.

¹ Νὰ χαλιναγωγήσῃ.

β') *Άτυχές συνοικέσιον.*

Ἐπειδή, ὡς φαίνεται, ἡ τοιαύτη ἐξήγησις δὲν ἦτο καθόλου εὐάρεστος διὰ τοὺς φίλους τοῦ οἴνου ἐκ τῶν Σιφνίων, ἐφρόντισαν οὗτοι νὰ εὕρωσιν ἄλλην ἐξήγησιν.

— Οἱ μῆνες — ὁμιλοῦσι πάλιν τὰ ζῶντα μνημεῖα τῶν παρελθουσῶν γενεῶν — ἠβουληθήκανε μιὰ μέρα νὰ βρῇ καθενὺς τῶνε κι' ἀπὸ μιὰ γυναῖκα νὰ τὴν πάρῃ, γιὰ νὰ μὴν εἶναι ἔτσι ἔρημοι καὶ σκοτεινοὶ χωρὶς καμμιά παρηγοριά στὸ σπιτικό τους. Ὅλοι ἠβάλανε προξενητάδες κ' ἠύρῃκε καθένας τὴ δικιά του· ὁ Μάρτις ὁμῶς ἐγελάστηκε κ' ἐπῆρε μιὰ χανούμισσα. Εἶχε γροικητά¹, πῶς οἱ Τουρκάδες εἶναι ὁμορφες καὶ γι' αὐτὸ παντρεύτηκε ἀνεξέταστα.

— ὦ Μεγαλοδύναμέ μου, ἴντα γίνηκε τὴ βραδεῖά ποῦ ἡ γυναῖκά του ἤθαλε τὸ γιασεμάκι ποῦ ἤκρυβε τὴ μούρη της! Ὁ Μάρτις ἐμαλλιοτραβεῖούντανε ἀπὸ τὸ καμὸ του, ἤκλαιε σὰ μωρὸ παιδί. Ἡ γυναῖκά του ἦταν ἄσκημη, γριὰ, κουτσοδόντα, στὴν κεφαλὴ της οὔτε μιὰ τρίχα δὲν εἶχε ἀπὸ τὰ γεροντάματα.

— Μωρὴ πανοῦκλα, τῆς λείει θυμωμένος, νὰ μὴ γυρνᾷς νὰ μὲ θωρεῖς, γιατί θὰ σὲ ξαντερίσω.

Ἡ γυναῖκά του ὁμῶς δὲν τὸν ἄκουσε, κι' ὅποτε γυρνᾷ καὶ τὸν βλέπει ὁ Μάρτις, ἀπὸ τὸ θυμὸ του ξαπολᾷ τοὺς ἀέρηδες καὶ τοῖς βροχὰς καὶ φουσκώνει τοῖς θάλασσες.

γ') *Πρίτοι Μάρτι.*

Ἐως ἰδῶ ἡ ποιητικὴ φαντασία τῶν Σιφνίων ἐξετέλεσεν ἄρκετὰ καλὰ τὸ μέρος της, ὑπελείπετο ὁμῶς νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Φεβρουάριος ἔχει μόνον 28 ἡμέρας.

— Φλεβάρη, δῶσε μου δυὸ μέρες δανεικὲς καὶ σοῦ τοῖς δίνω πίσω τοῦ χρόνου, εἶπε ὁ Μάρτις μιὰ μέρα στὸ Φλεβάρη.

— Ἰντα τοῖς θές;

— Θέλω νὰ κάψω τὸ βοσκὸ ποῦ μ' ἔβρισε σήμερα, γιατί εἶναι ἡ τελευταία μέρα τῆς βασιλείας μου.

— Καὶ τί σοῦ εἶπε;

¹ Εἶχεν ἀκούσει.

— Πρίτσι Μάρτι, δὲ σ' ἔχω ἀνάγκη πιά.

— Χάρισμά σου, τοῦ λέει ὁ Φλεβάρης.

Τὸ χιόνι ἤχωσε ὁλόκληρο τὸ νησί αὐτὲς τοῖς δυὸ μέρες, τὰ ζωντανὰ καὶ τὰ πράματα ὅλα χαθήκανε, σωστὴ καταποντὴ στὸν κόσμο. Ἄμα περάσανε οἱ δυὸ μέρες, ποῦ πῆρε δανεικὲς ἀπ' τὸ Φλεβάρη, οἱ χωριάτες ἠύρῃκαν τὰ καταικοπρόδατα τοῦ βοσκοῦ, ποῦ εἶπε τὸ πρίτσι Μάρτι, παγωμένα καὶ τὸ βοσκὸ μάρμαρο μέσα στὴν καλύβα του. Ὁ Μάρτις δὲν ἤδωκε πίσω τοῖς δυὸ μέρες στὸ Φλεβάρη τὴν ἄλλη χρονιά, γι' αὐτὸ τὸν λένε Κουτσοφλέβαρο καὶ γι' αὐτὸ ὁ Μάρτις τραβᾷ 31 μέρες.

δ') Ἀποφθέγματα λαϊκά.

- 1) Ἄν οἱ τρεῖς του καλὲς, ὅλες του κακὲς,
ἂν οἱ τρεῖς του κακὲς, ὅλες του καλὲς.
- 2) Μάρτις γδάρτης καὶ παλουκοκάφτης.
- 3) Ὁ Μάρτις ὁ πεντάγνωμος.
- 4) Ὅπ' ἔχει κόρη ἀκριβή,
τοῦ Μάρτι ἥλιος μὴν τὴν ὀγδωτὴν.
- 5) Ὁ Μάρτις ἠδιαλάλησε
μικρὰ τρανὰ ἀνεβῆτε.
- 6) Ὅλες τοῦ Μάρτι φύλας
καὶ τοῦ Ἀπριλιοῦ τοῖς δώδεκα,
ἀκόμα καὶ στοῖς δεκοχτὼ
πέρδικα ψόφησε σι' αὐτό.

ΑΓΓΕΛΟΣ Α. ΚΟΣΜΗΣ